

GYERGYÓI ÚJSÁG

POLITIKAI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egy évre 160; félévre 80; negyedévre 45 Lei.
Hirdetések milliméter díjszabás szerint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Felelősszerkesztő:
T. IMETS BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Gyergyói Bank és Takarékpénztár R. T. emeletén
(Cziffra-féle ház.) Telefon: 25.
Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 3—5 óráig.

Az Országos Magyar Párt nagygyűlésének végső hullámai.

A gyergyói történelmi gyűlésen hivatalból résztvettek névsora.

Bár a napilapok többé-kevésbé hiven és részletesen beszámoltak városunkban megtartott nagygyűlés lefolyásáról, bizonyos hiányosságok korrigálását tűzve ki feladatul, kötelességnek tartjuk mi is egyetmást elmondani.

A nagygyűlést megelőző hónapok terhes munkája október 8-án már teljesen befejezést nyert úgy, hogy a délutáni vonattal megérkezett gróf Bethlen György, az Országos Magyar Párt elnöke, vezérkarával teljesen felkészülve találta a város rendező és vendéglátó közönségét.

A vezérkar megérkezésének pillanatától, Erdély és Bánát, valamint Bukovinából minden érkező vonat százával ontotta a nagygyűlésre hivatalosan bejelentett és a kíváncsi, magyar ügyért lelkesedő tömegeket egész vasárnap, 10-én, a déli órákig, azonkívül autók, kocsik a külsőbbi vidékek magyarságát hozták el a történelmi nevezetességű gyűlésre, hogy az egység eme nagy megnyilvánulásából, ki-ki maga egyéniségéhez mérten, megfelelő erőtartalmat raktharozzon a jövőre.

Gyergyó ebben a tekintetben büszke lehet. Akár levegője, akár szervezeti egysége, mellyel azonban sohasem lehetünk meglégedve, lecsillapította, magábanzésre fordította a tüzes és mindig elégedetlenkedő lelkeket és olyan gyümölcsöt termelt, amely kisebbségi életünkben eddig még felértékelhetetlen eredményeknek lesz nyolc éves foglaltója.

Nem állítjuk, hogy csak bizonyos erők hatása volt ez az eredmény csupán. Az összes erők hatása együttesen vitta ki ezt a csendes, komoly győzelmet oly formán, hogy egyik sem írhat többet a számlájára.

S ha voltak és ha vannak félreértések az eredmények leszögezése után, ezt csak a Nyíró riportban megemlített felületes újságírói sablonoknak, újságkiadói és gazdasági érdekeltségtől vezetett politikai csoportoknak pénzügyi érdekei teszik és tették már a múltban is kiélezetté.

*

Magával a Közgazdasági Szakosztály, az Intézőbizottság és a tulajdonképpeni Nagygyűléssel nem is óhajtottunk foglalkozni, hiszen nagy általánosságban leszűrtük azok eredményeit, mely az előzőleg felfújt kenyértörés helyett az összes erők értékelésével, a törhetetlen egység megérzésében végződött.

Az elkövetett hibák sem voltak olyanok, amelyekért különösebb aprehendációk kellene, hogy utólag elhangozzanak, de a nagy napilapokban elcsuszott valótlan és így sértő információk kötelességgé írják elő, hogy hálás köszönetet mondjunk a pompás rendezés munkájáért azoknak, akik a legtöbbet cselekedtek és szerénységük tudatában a legkevesebbet beszél-

tek, lehet, hogy azért, hogy más beszélőtehetségek leszedhessék a fazék tetejéről a tejfelt.

Ezek a csendben munkálók: Görög Joachim elnök, dr. Miklósy Viktor és dr. Fejér Mihály alelnökök, illetve alosztályelnökök vezetése alatt elsősorban: György Béla banktisztviselő, ipartestületi jegyző, aki éjt-napot egybevéve, az elszállásolás terén olyan munkát végzett, amilyen formában már említést tettek nagy lapjaink azzal a különbséggel, hogy ennek érdemét másnak tudták be, Madaras István banktisztviselő, Csibý János ipartestületi elnök, dr. Józsa Andor, Gergely Zsombor, Melles Ferenc és még vagy 40—50 fiatal ember, kiknek nevét képtelenek vagyunk egytől-egyig ide írni.

Végül köszönettel tartozunk mindazon vendéglátó gazdának, gazdasszonynak, aki szeretettel látta el a messziről jött nagynevű vendégeket, aki fogatait rendelkezésre boesájtotta s így hozzájárult ahhoz, hogy Erdély és Bánát magyar lakta vidékei visszhangozzák Gyergyó szeretettől, becsülettől és udvariasságtól égő lelketét.

*

Az 1926. év október 10-én
Gyergyószentmiklóson megtartott nagygyűlésen hivatalosan résztvettek névsora.

Elnök: Dr. Gr. Bethlen György. Alelnökök: Inezédi Joksmann Ödön, Gróf Teleky Arthur. Pénztárnokok: Szele Márton. Ügyész: Dr. Ferencz József.

Intéző bizottság: Arbosy Jenő, Balázs András, Bárdos Péter, Bokor Márton, Dr. Bölöny Zoltán, Budai Tibor, Dr. Czegléd Miklós, Dr. Fekete Andor, Gyallay Domokos, Kecske mély István, Korosy György, Dr. Kovács Károly, Dr. Krenner Miklós, Kun Richard, Dr. Makkay Domokos, Perédi György, Dr. Péterffy Lőrinc, Purghy László, Szabó Béni, Telegdy József, Dr. Zágoni István.

Abos József, Adorján János, Ágoston Ferenc, Ágotha Endre, dr. Abrudbányai Ede, dr. Apáthy Árpád, br. Apor Péter, dr. Árkosy Jenő, Almay Ferenc, Angi István.

Dr. Barabás Béla szenátor, Bálinth Péter, Balásy Sándor, Barabás Márton, Bartha Lajos, Benedek András, br. Bornemissza János, Bérczi Lajos, gr. Bethlen Bálint, dr. Bujanovits Rudolf, Benedek Zoltán, Benkő Ernő Bély Pál, dr. Barabás Béla, Bölönyi Vilmos, Beneze Bogdán, Bermann József, id. Bakó Ignác, Bogdán Arthur, Bodoli F. Mihály, Bőjtke Ferenc, Bálinth Dénes, Bálinth András, Bőjtke Géza, dr. Benedek Aladár, Buna Márton, Botár Gáspár, dr. Biró Gyula, Bordeaux Pál, Bárdos Péter, dr. gróf Bethlen György elnök, Bitay Béla, Bokor Márton, dr. Bibó Béla, Berivoy István, gr. Bély Kálmán, ifj. br. Bánffy János, dr. Bö-

lőni Zoltán, dr. Boga István, Boér Olivér, gr. Bethlen Bálint, Brösztel Lajos, Budai Tibor, Bereczky Dániel, dr. Balogh Arthur szenátor, dr. Bene Ferenc.

Csukay Gyula, id. Csütve Sándor, Csutak Vilmos, Csiki Sándor, Csulay Lajos, Csiszár Lajos, dr. Csipak Lajos, Csathó Gábor, Csonka József, dr. Czaka József, Csergő Tamás, dr. Cziffra Kálmán

Dénes Ferenc, Deák Ferenc, Dávid Sándor, dr. Dénes Ödön, Darvas Dénes, br. Dániel Ferenc, Dániel Áron, Dósa István, Domokos Benedek, ifj. Deák Gyula, Domahidy Elemér szenátor, Dobay Péter, Duha Kristóf.

Báró Ehrenberg Gayer, dr. Elekes Dénes, dr. Erőss Péter, dr. Erdélyi Miklós, dr. Elekes Domokos.

Ferenczy Géza szenátor, Farkas Balázs, dr. Ferenczi István, Fajk Ödön, P. Fülöp Gyula, Fekete Nagy Béla, Frölich Ottó, Fazakas Gáspár, dr. Fodor Boldizsár, dr. Farkas Mihály, dr. Fábián László, dr. Ferencz József, dr. Fülöp Ede, Felszegi Gyula, Fazakas Bertalan, dr. Fekete Andor, dr. Ferencz Mihály Fekete Zsigmond.

Dr. Gyárfás Elemér szenator, dr. György Zsigmond, Gitta Béla, dr. Grosz Albert dr. Gspan Károly György Dénes. Gaál Béla, Gvidó Béla, Gyulai igazgató, dr. Gyarmaty Dezső, Gyar, maty Lajos, Gaál József, dr. Görög Ferenc, dr. Gabányi Imre, dr. Gáspár Gyula, dr. Gazda Endre, Gombos Benő, György Gábor, dr. Gábor István, dr. Gropmann Antal, Gábor József,

Dr. Hindlader F. Ágos, Hantos Gyula, Havas Lázár, Halász Gyula, Han Gyula, Hegyi Dénes, Horváth György.

Ignác László, Ince Domokos, Imreh László, dr. Issekutz Viktor, dr. Irinyi István, dr. Jakab Ernő, Inezédi Joksmann Ödön, Imrich Zoltán, Jeremias János, József Lajos, dr. Jodal Gábor, Jobb Dénes, József Lajos, dr. Jakabffy Elemér, br. Jósika János, Jakab Géza.

Kolesán János, Keresztes János, dr. Kapusy Dezső, Kispál László, dr. Kovács Béla, dr. Kecske méti István, Korossy György, dr. Kulin Imre, Kósa Lajos, Kovács Balázs, Konka Ernő, Kozma Ernő, Kubán Endre, Kiss Albert, Kása Mózes, dr. Keresztes István, Kelemen István, Kiss Károly, Kakucs Ferenc, id. Kolumbán Lajos, Kiss Kálmán, Köpe István, dr. Kozma Lajos, Kiss Ferenc, dr. Kovács István, Keresztes Jenő, Kányády Béla, Keresztes Ferenc, Kovács Dénes, dr. Kotzo Jenő, Kacsó László, Kömives Lajos, Kacsó Boldizsár, Kovács József, dr. Kolumban József, Kovács Elek Kuthi Károly dr. Kővér Gusztáv, Kortsmáros László, Kapeza József.

Lovász Béla, dr. Lakatos Gábor, Lőrincz Dénes. Laár Ferenc, Lónyai Jenő, Ludvig

JANCSÓ és MIKLÓS

Gheorgheni — Gyergyószentmiklós. Főter, Cziffra-féle ház.

Telefon: 41.

Mindennemű OLAJ

állandóan raktáron.

Gyula, Cs. Lázár László, dr. Lechner Mihály, Lukács Ferenc, Lieblieh Jenő.

Missinger Miklós, dr. Molnár Dénes, Miklós Sándor, Mittel Huber Rezső, Majos Béla, Mester Petőfy, dr. Máté István, Máté Mózes, Morvai Samu, Metz Vilmos, dr. Meskó Miklós, dr. Martonovits György, Molnár Imre, Meleg András, Miskolczy István, Makkay Sándor, Mezey Jenő, Molnár Kálmán, Mikó László, dr. Markovits Manó, Molnár Imre.

Dr. Nagy Gábor, dr. Nagy László, dr. Nagy Sándor, dr. Nagy Lajos, Nagy János, Német Kálmán, Nagy Sándor, Némely István, K. Nagy Árpád, Nagy Sándor.

Dr. Olasz Lajos, Oláh Dénes, Orbán Balázs.

Peredy György, dr. Paál Árpád, Purgy László, Pekry Sándor, dr. Párecz Béla, Páll István, Pálffy Áron, Pál Tamás, dr. Pap Endre, dr. Polonkay Tivadar, dr. Paál György, Petri Zsigmond, dr. Paál Gábor, Pálmai Béla, Pados Sándor, Pál Lajos.

Gyalui Rozenberg Sándor, dr. Rácz Zoltán, Részeg Viktor, dr. Roth Hugó, Rösler sörgyáros, Rákosfalvy Ferenc.

Sándor József, dr. Szimonisz László, Simon István, dr. Sebestyén Niklós, dr. Szent-

ványi József, dr. Schmidt Imre, dr. Szoboszlai László, Sándor Ignác, Sebestyén Antal, Simon Mátyás, Szakács Péter szenátor, dr. Sebestyén János, Sztítás István, Szabados József, Szakáts Zoltán, Straszer Béla, Sebestyén József, Simén Béla, dr. Szász Ferenc, Szabó Károly, Szakál Ferenc, Szathmáry Gyula, dr. Szilveszter Ferenc, Szabó Ödön, Székely Márton dr. Sárkány Miklós, Szigyártó Gábor, Szekeres János Sebestyén Árpád, Szücs Sándor, Sebestyén Miklós, Szép Sándor.

Dr. Tornyai Gyula szenátor, veje, lánya, Teleky Domokos gróf, Takácsi Miklós, Tőkés József, Tóth Károly, dr. Török András, Tóth Balázs, Török Bálint, Tönkő József, gróf Toldalagi Mihály, Tóvisi Géza, gróf Toldalagi József, dr. Thury Kálmán, Török Olivér.

Báró Uray János, Ürmösy József, Ugron Zoltán, Ujlaki János, Ugron András.

Vertán Sándor, Valtér Simon, dr. Vedzák Ede, dr. Vedzák Sándor, Vajda György, dr. Weisz Sándor, dr. Veterin Viktor, dr. Viola Sándor, Veres Dénes, Veres Lajos, Veres Gyula, Váradi Miklós, Veres Jenő, Willer József, Váradi Albert, dr. Várady Aurél, Verzar Aladár, Weinberger József, dr. Veres Endre.

Dr. Zágonyi István, Zima Tibor, Zsigmond János, Zsigmond Ákos.

Csikvármegye kritikája.

Heroikus küzdelem, de nem mindnyájunk érdekében.

A gyergyói nagygyűlés alkalmával nálunk járt Kőmives Lajos, a Keleti Ujság kiküldötte „Gyergyóban” címmel egy riportban is beszámolt Erdély közönségének, melyben többek között a következőket mondja egy harisnyás székellyel a szervezkedés módjára vonatkozólag:

A gyergyói székely kritikája.

A választások után oda fordulok egy nyílt szemű, értelmes koponyájú gyergyói székellyhez.

— Mondja csak bátyám, mi a véleménye erről a választásokról? A kérdésre fejét csóválja és ezeket mondja:

— Nem értem az egészet. Furesának találom ezt a képviselői rendszert. Abban egyet értek, hogy az elnök személyét a magyarság itt összegyűlt egyeteme választja meg. De nem megy a fejembe az a furesaság, hogy az intézőbizottságot is a nagygyűlés ruházza fel mandátummal. Őt-hat embert kiküldenek a jelölő bizottságba. Kérdem én, hát vajon honnan ismerje a szatmárvideki ember a csiki végeken, vagy a háromszéki sikon élő intézőbizottsági jelölt tehetségét, arravalóságát, egyszerűen emberi és közéleti értékeit. Tessék elhinni, nincs helyén ez így. Hiszen a napnál világosabb és átlátszóbb, hogy itt jóformán kinevezésről van szó. Kész listát visznek be a jelölő bizottságba és így természetesen nem érvényesül a választásnál a nép igazi akarata és bölcse kiválasztása. Mondom kérem, hogy itt nincs másról szó, mint központi kinevezésről. De különben is, Micsoda jogcímekkel és lelkiismeretességgel dönt az aradi vagy biharmegyei küldött afelett, hogy ki képviselje Gyergyó vagy Csik magyarságát az intézőbizottságban. Egyszerű eszemmel úgy látom, hogy ezt másképp kellene csinálni. Annyit hangsúlyozzák az alulról való szervezkedést és ime itt van egy példa, amely ennek az elvnek a legkiáltóbb ellentéte. Az én egyszerű eszemmel úgy látom és úgy érzem, hogy az intézőbizottság tagjait a lakosság számarányához képest a tagozatoknak kellene megválasztani. Ha ez nem így történik, akkor ez az egész választás nem egyéb, mint kinevezési rendszer.

Sziate megdöbbentem ettől az okos és világos észjárástól, amely ebben a kérdésben felállította Kolumbusz tojását. Bizony igazat kellett adnom az egyszerű székellynek, aki nekem mondotta, de ugyan úgy a Magyar Párt vezetőségéhez is adressálhatta volna kioktatását a parlamentáris felfogásról.

*

Kőmives Lajos szinte öntudatlanul ide irt szavaihoz kommentár sem kell. Csikvármegye lakossága csak meglepődött azon a választáson, amelyen Csikvármegye 28 kiküldötte közül egy olyan került be a központi intéző-

bizottságba, aki ebben a névsorban nem szerepelt, szóval egy jogtalansággal állva szembe, még a szava is megfogant ennek a naivságnak láttára és hallatára, bár a hivatalos 28 közül akadt volna „ellenzéki” is.

Mi, bár messzebb látunk a saját szűk patriánknaál, nem tudjuk, hogy az ugynevezett disszidensek mivel végeztek többet és jobbat, sőt, s épen ezért a Krenner újabb fenyegetése csak olyan reánk nézve, mint a nyugati partokról ide érkezett orkán: alig rezgeti meg a szálfenyőket.

Nem akarjuk lekicsinyelni azt az orkánt, amely tör, zuz, hajókat süllyeszt a rónaságon, de itt szélfogók vannak, mint ahogy tapasztalták, és ezek a szélfogók mi vagyunk, az ősi szálfák, a hegyek, a szirtek, a demokrácia lelke, melyen meg kell törjön az az orkán, amely falhoz csaphat egy vitorlást a nyílt kikötőben. Csik és Gyergyó sokkal politikusabb, ha kalapja mellől le is szakítja az oda tűzött rózsákat a könnyű szellő, hogy al-demokráciával, kolbásztételéssel virágoznák fel azt. És ezt jó lesz tekintetbe venni és nem játszani a kalapvirággal: a szívünkkel. Itt nem lehet ködmasszával foltozni a modernséget, mert mi mindenkorral és eszmével haladunk és semmi sem kerül el figyelmünket. *Mi nem vagyunk a múlt, hanem a jelen.* Mi nem akarunk egyebet, csak a magyarság boldogságát, örömet, kacagását terror nélkül, szívből sugárzó akarattal.

Ne értsenek félre. Nem nehézményelés ez, csupán csodálkozásának ad e pár sorban kifejezést Kőmives Lajos atyánkfíával egyetemben, akinek nem lett volna szabad a Keleti Ujságban, épen az „ellenzék”-re való tekintettel, ezt a kiváló igazságot kinyilvánítania. Ezért mondtuk, hogy Kőmives „öntudatlanul”, de jól cselekedett.

És ha már itt tartunk, meg kell mondanunk azt is, hogy van a Kőmives barátunk riportjában egyéb „öndicsékvéstől csepegő szósz” is, amelyről szintén Ő nem tehet. Hiszen bárati beszélgetés alatt ostyában beveszi az ember azokat a *heroikus küzdelem* és egyéb öndicsékvő himnuszokat és egy-két nap alatt nehéz kiválogatni azokból a valót, a realis igazságot. Így a semmivel, a nagy páneurópai körítésekkel, hogy ez irodalmiatlan szót használjuk, nagy emberekké, ezermesterekké fujnak fel a távolról ismert hírlapírók még kevésbé ismert közönség előtt s csakhamar lehetetlen eredményeket kapunk erdélyi viszonylatban.

Ez a mód, lehet megengedhető és megfélelő, ha az ostya nem volna kilyukadva, amely likon keresztül az olvasó szemébe hull a por, amelyből épen elégünk volt az őszi idény alatt.

Isten látja lelkünket, nekünk egy cseppet sem fáj, de, Kőmives Lajos barátunk, írásain keresztül úgy győződünk meg, hogy jobban, sokkal jobban megszokta fontolni szavait és olyan igazságokért válogatja meg költői színeit, mely ha nagyit és erősít is, de alapjában véve szintiszta valóságot ad.

Itt mi már úgy állunk, hogy nem is tudjuk, mi a mese és mi a valóság, de Erdély még kevésbé tudja, mert nem láthat be azokba az örvényekbe, melyeket mesterségesen sodornak, kavernak szakadatlan.

Valóban, ez egy heroikus küzdelem, de nem mindnyájunk érdekében.

Az állampolgársági jogról.

Jakabffy Elemér dr.

(Magyar referátum a genfi kisebbségi kongresszuson.)

(Folytatás.)

Az egyes államok vagy az alkotmánytörvényben, vagy külön törvényben szabályozták az állampolgárság, illetve az illetékesség ügyét. Ha vizsgálat tárgyává tesszük ezeket az egyes törvényeket és ezeknek a gyakorlati életben jelentkező eredményeit, elszomorodottan kell megállapítanunk, hogy az államok egy része az állampolgársági és illetőségi kérdést törvényileg úgy szabályozta, hogy ebben a nemzetkisebbségek sérelmét állapíthatjuk meg.

Romániában pl. az 1924. évi febr. 24-én közzé tett törvény, amely — amint már említettük — a kérdés eldöntésénél nem a kisebbség védelmi szerződést, hanem a békeszerződést vette alapul, amely az állampolgárság megszerzését a községi illetőséghez köti, ezen rendelkezést megnehezíti azzal, hogy az illetőséget az 1918. dec. 1-i dátumhoz köti (56. szakasz), amely rendelkezéssel magyar kisebbségi egyének egész tömegét üttötte el attól, hogy magyar állampolgárságukat a románval cserélhessék fel. Ugyanis ez a dátum olyan időre esik, amikor még a magyar törvény értelmében lehetett és kellett illetőséget szerezni. A magyar törvény értelmében pedig ahhoz, hogy valaki megszerezhesse a községi illetőséget, négy évi állandó lakhely és annak igazolása volt szükséges, hogy ez alatt az idő alatt kérelmező hozzájárult a községi terhek viseléséhez.

1918. december 1-én tehát csak azoknak volt és csak azoknak lehetett községi illetőségük, akik ezt az időt megelőzően négy évig állandóan laktak az illető községben (városban) és akik ezen idő alatt fizették az adókat. Ámde az 1918. december 1. előtti négy évben a férfilakosság, mely után az illetőség igazodik, legnagyobb részben a frontokon volt és egy jelentékeny rész nem tartott magának állandó lakhelyet, a községi terhek viseléséhez pedig nem járult hozzá éppen a hadiszolgálat folytán, amelynek következtében mentes volt a község adók fizetése alól és így nem igazolhatja az 1918. december 1-éhez kötött községi illetőséghez való jogát, aminek viszont az a következménye, hogy az egyesek nem kaptak román polgárságot a román törvény értelmében: magyar állampolgárságukat pedig elvesztették Trianonban.

A magyar ifjak közül sokan élnek Romániában, akik valahol a mai Magyarországon területeken születtek, de már gyermekkorukban elkerültek a mai román területre és bár hosszú évek óta itt laknak állandóan, itt alapítottak családot, akárhányan közülük szintén nem juthatnak román állampolgársághoz, mert véletlenül az 1890. év után születtek és így 1914-ben még nem voltak nagykorúak, aminek következtében 1918. dec. 1-én nem szerezhettek seholy községi illetőséget, mert atyjuk vagy elhalt még 1918. december 1. előtt, vagy egyáltalán nem lakott vagy nem lakik román területen.

Továbbá az özvegyeknek egész tömege nem juthat a román állampolgársághoz azért, mert 1914—18. között a háború alatt nem fizetett adót.

Csak egy pár esetet mutattunk be, mint a román állampolgársági törvény következményeit.

Cseh-Szlovákiában az 1920. évi 236. számú alaptörvény rendezi az állampolgárság ügyét. Amint már említettük, a trianoni szerződés 62-ik cikke szerint azok, akik 1910. január 1. után szereztek a cseh-szlovák állam területén illetőséget, csak azzal a feltétellel nyerhették el a cseh-szlovák állampolgárságot, ha az eset körülményeihez képest a cseh-szlovák törvény egy szerűen úgy rendelkezik, hogy csak azok illetősége ismerhető el, akik azt 1910. január 1. előtt szereztek meg, leszármazás, házasság, település, azaz négy évi egy helyben lakás és a községi terhekhez való hozzájárulás és a községi kötelekbe való felvétel után.

A törvény ezen rendelkezését megszigorította először az a joggyakorlat, hogy az előírt négy év egész ideje alatt megkívántott a községi terhekhez való hozzájárulás, holott a régi magyar joggyakorlat, mely az 1886-ik évi XXII-ik törvény helyes interpretálása, ilyen mértékben ezt meg nem kívánja; majd az 1923. október 6-án meghozott legfőbb közigazgatási bírósági döntés szerint:

„az 1886. XXII. t. 10. §-ban kiemelt feltételek teljesítése által a más községekbe átköltözködő személy ebben a községben még ipso jure illetőségi jogot nem szerzett, hanem ez esetben még az új község kifejezett nyilatkozatának is kell hozzájárulnia, hogy t. i. azt a személyt, a polgárainak községi kötelekbe felveszi.”

Hogy ez a felvétel mennyire nem felel meg annak az elvnek, amelyet a békeszerződések és kisebbség-védelmi szerződések megalkotói érvényre juttatni akartak, azt legjobban jellemzi Déder Iván dr. szlovenszkoí miniszternek az a megállapítása, mely szerint a „közigazgatási bíróság ezen határozata alapján ingatja meg Szlovenszko és Ruszinszko sok tízezer békés polgárának állampolgárságát, mert ilyen accessorius illetőséget felmutatni, azaz kimutatni, hogy akár maguk az illetők, akár atyáik, nagyatyáik kimondottan felvették valamely község kötelekbe, Szlovenszko lakosságának csak kisebb része tudna.

Hogy az ilyen törvénytárgyazat azután hová visz, azt Szlovenszkoiban szomorú példák mutatják.

Olyanok, akik 25 éve laknak egy városban, 21 éve háztulajdonosok és így adófizetők, de sőt 15 évet közhivatalban töltöttek, megfosztatnak az állampolgárságtól éppen úgy, mint a munkások, mert a legtöbben még apjuk illetőségét sem tudják kimutatni.

(Folyt. köv.)

A járási főszolgabíró ur figyelmébe!

Szept. 20-án a Szabó Testvérek szárhegyi fűrésztelepe leégett.

Magával az esettel nem kívánok foglalkozni, hiszen a fűrészgérek legnagyobb részének sablonszerű tragikuma ez. Csúpan bekövetkező veszedelmeire mutatok rá.

Ha óriási erőfeszítéssel nem sikerül lokalizálni a hatalmas tüzet melyben a gyergyószentmiklósi tűzoltóság az elsőseg és tüzet fog Székely János-féle telek szomszédságában levő épületek és terményosztatok csoportja, a munkáslakás leégése esetén ez feltétlen bekövetkezett volna — a nagy erővel fújó keleti és délkeleti szél miatt, könnyen katasztrófális veszedelemmé válhatott volna.

S mindez miért? Mert annak idején lojális akart lenni a lakosság a gyár első építőtőjével szemben, aki villanyvilágítást, műalmot stb. ígért a lakosságnak, amelyből persze semmi sem lett általa megvalósítva.

Most azonban, amikor leégett a gyár és gazdagabbak lettünk egy a következményeiben szinte beláthatatlan veszedelem tapasztalatával, szükségszerűen vetődik fel a kérdés: szabad-e régi helyére a gyárat újra felépíteni?

* Angi Balázs által beküldött cikknek mikor helyet adunk, meg kell jegyeznünk, hogy tudunkkal a gyártelek egyúttal a gyártulajdonosoké. Nem ismerjük ebben a tekintetben Szárhegy község intencióit s így a cikk felelősségét egészében Angira hárítjuk. Szerk.

Még merkantilista szempontból sem szabad. Nem szabad érdekelt felek lelkiismeretellen hangulateltetését, az újraépítés érdekében figyelembe venni, még ha törvényes rendelkezésekre hivatkoznak is, mert más volt a helyzet a gyár építéskor és más ma, midőn újra akarnak építeni.

A Székely János-féle telek parcellázása, az agrárreformnak a belső telekügyekbe való beavatkozása a leégett gyár körüli gyönyörű belsőseket hamarosan mind befogja építtetni. Minő égbekiáltó bűn lenne, hogy akkor a község közepén, a legszebb helyen, a vasut vonalán belül, Damokles kardképen lebegve fejünk fölött, ott éktelenkedjen egy önmagában tűzveszélyt rejtő gyár, amely még ha le nem égett volna is, azon kellene lenni, hogy onnan a legközelebbi időn belül kitelepíttessék. Természetesen, mert mindenek fölött első a közérdek.

Szociális szempontból meggondolandó volna az építési engedély meg nem adása, ha erre a célra megfelelő ingatlanok nem állnának rendelkezésre, de az Alfalu felé vezető út mentén, túl a vasuton, a legszebb, a legalkalmasabb területek bérelhetők e célra.

Paranosoló szükség, hogy az újra felépítendő gyár és a község között legyen akkora távolság, hogy tűz esetén az égő gyártól ne legyen veszélyeztetve a község és viszont!

Építtessék fel a gyár, hiszen a községnek csak előnyére lehet működésével, de megkívánjuk, megköveteljük, hogy olyan helyen, ahol meggyulása esetén nem veszélyeztetni a községnek több száz milliót érő vagyonát.

Szerencsés megmenekülésünk után ez a feltételünk az új gyár felépítésével szemben — jogos is, kötelezőszerű is.

Angi Balázs.

Medgyaszay Vilma.

Amint megjelenik a színpadon üdén, kedvesen, mosolygón, csillogó szőkecséjében, biedermaier krinolinjában egy eltűnt bájos kornak, mintha egy altwien nemes porcellán nipp figura libbenne káprázó szemed elé. Félénk kezéd habozva lendül elragadtatott halk tapsra — ne-

hogy elriaszd a drága tüneményt! Bókolva köszönt s már új csodát élsz át. Csilingelő ezüst harangocskák édes muzikája zsong körül s a dalba öltözött költemény zenéje elbűvöl, megejt.

Eltűnik a jelen... báva lelked édes kábulatban a dalok szárnyán immár tovább-

MEDGYASZAY VILMA.

ben... Párizs!... lelked könnyezve mereng „A kis dauphin halálán” s mosolyogva bámulod „A bábszínház” mókáját s nagymamácskád „A menuet”-et lejt.

Kápráztatnak véled, pedig valóság az Valóság, mert azzá varázsolja e csodás nő hangjának, mozdulatainak éltet adó ereje. Tökéletes

művész Ő, páratlan! egyetlen egy a kiválasztottak között is. Az előadó művészet királynője, ki e szellemtrónusról jószágos szívetlennel kormányozza hívei szívét. Birodalma nagy... széles e világ, s mi hálás szívetlennel, repeső örömmel várjuk eljöveteletét körünkbe, alattvalói közé.

HIREK.

Művész hír.

Örömmel közöljük a hirt, hogy Medgyaszay Vilma erdélyi művészi turnéja alkalmával városunkat is felkeresi s így közönségünknek is alkalma nyílik meghallgatni a világhírű chanson-énekesnőt. Az egyetlen estélyre, október 23-ára, szombatra tervezett művészi esemény széles körökben örömteljes szenzációt keltett s az érdeklődők már is nagy számban keresik fel Kricsát, az Uránia-mozgó tulajdonosát, hogy helyeiket biztosítsák az estélyre.

Ilyenformán az estély sikere kétségtelen s ha még eláruljuk, hogy ez alkalomra Kozák István, a csikszeredaiek kedvelt primása is teljes zenekarával levonul, az élvezet legteljesebbnek kínálkozik.

Medgyaszay Vilma chanson-estélyének nűsora:

I. Szép Ernő, Nádor Mihály: 1. Ne várj sokat a szerelemtől. 2. Gyerekjáték. 3. A minét. 4. A baba szíve. 5. A Lufballon.

II. Harsányi Zsolt, Szirmay Albert: 1. A boldogtalan királyfi. 2. Madonna. 3. A kis dauphin halála. 4. A bábszínház. 5. A zarándok. Szünet.

III. 1. Les Cloche de Nantes. 2. Jolie tambour. 3. Lebenslauf. 4. Was die Männer wollen. 5. Oh, Strassenbahn.

IV. Somlyó Zoltán, Reinitz Béla, Lányi Viktor: 1. Ivette. A szép asszony dala. 3. Az órásboltban. 4. A villany gomb. 5. A beiratás.

Zongorán kíséri Edelman Ernő zongoraművész.

— Halálozás. Dr. Tiltseher Ede ügyvéd életének 72 ik, évében a haldoklók szentségének feltétele után f. hó 10-én délután 1/3 órakor meghalt. Temetése f. évi október hó 12-én d. u. 4 órakor volt a róm. kath. szertartás szerint az örm. kath. temetőben. Nyugodjék békében.

— **Megnyílt a görögkeleti egyház kongresszusa.** Bukarestből jelentik: Ma kezdődött a görögkeleti egyház kongresszusa, amelyet Miron Christea patriarcha nyitott meg szép beszéddel. A kongresszus azután hozzáfogott a betérjesztett javaslatok tárgyalásához.

— **A magyar miniszterelnök hétfőn nyilatkozik a magyar — jugoszláv viszonyról.** A magyar nemzetgyűlés őszi ülésének hétfőn nyílik meg. Az Esti Kurir értesülése szerint mindjárt a első ülésen Bethlen István miniszterelnök nagyszabású külpolitikai expozé mond melyben a magyar — jugoszláv orientációra is kiterjeszkedik.

— **Tüz.** Ádám József gyergyószentmiklósi gazdátársunknak az erdőn elhelyezett, mintegy 45 q szénája elégett. Kár biztosítás révén az Első Erdélyi Biztosító R. T. től megtérül.

* **Selyem-u. 9. sz. alatti telek,** 1 hold területű lakóházzal gazdasági épülettel örök áron eladó. 2—1

* **Kereskedelmi végzett leány** bármilyen elfogadható állást vállal. Cím a kiadóban. 4—2

* **Szárhegyi-ut 15. számú ház és telek,** az utóbbi egészben vagy parcellázva is, eladó. Feltételek a tulajdonosnál. 3—3

* **Egy jökarban lévő bicikli** eladó. Érdeklődni lehet a kiadóban. 2—2

* **Klein bodegában** állandóan kapható kitűnő csemege szőlő, friss teavaj, napi árban.

* **Eladó a Kisköz-utca 7. szám alatt,** a néhai Simon Balázs-féle belseg, melyen van két lakóház és gazdasági épület. Értekezni lehet Czáká Bélánéval Mercurea-Ciuc—Csikszereda. 4

IRODALOM.

A „Korunk” új száma.

Tartalmában épen olyan gazdag és változatos, mint mindig. A bécsi páneurópai kongresszus alkalmából két cikk is foglalkozik Páneuróppal. Ligeti Ernő egy hosszabb tanulmánya, amely részletesen ismerteti a páneurópai mozgalom szükségszerűségét és lényeges tartalmát, valamint Kurt Hiller cikke Páneurópa és a szociálizmus viszonyáról, amelyben a baloldali szocialista vezér azt bizonyítja, hogy a páneurópai mozgalom és a szociálizmus jól megférnek egymás mellett. Földessy Gyula folytatja érdekes kritikáját Spengler alapvető eszméiről. Ami Spengler filozófiájában a kultúra végső értelmét illeti, az ellentétben van a történelem szellemével, mégis könyve maradandó értékű alkotás, mert a ma lelkéből lelkedzett: A „Nyugat pusztulása” az egész szenvedő Európa csalódását reprezentáló vészkiáltás. Komlós Aladár: Az irodalom bukása cím alatt szuggesztív erővel mutat rá az irodalom, degradálódásának világnézeti okaira. Ma nem fontos dolog az irodalom, mert úgy érezzük ellentétbe került az élettel. Az irodalom addig hirdette az életet, az egészséget, a problémák megvetését, amíg az emberek szívükbe fogadták a tanítást és kidobták az irodalmat. Az irodalom renaissance csak a szellemnek jogaihoz való visszaállításával fog következni. Ligeti Sándor a történelmi fejlődés törvényszerűségét védelmezi a természettudományi homocentrikus felfogással szemben, amely nem tud törvényszerűséget felfedezni a fejlődésben.

Most megjelent októberi számában kezdi meg a „Korunk” az amerikai óriási feltűnést keltett regénynek, a „Mister Pókhas”nak közlését. „Egy névtelen amerikai önéletrajznak” nevezi magát ez a regény, amely valóban sokkal több mint regény. Kegyetlen összintességgel, háttérrel gunnyal takarja fel előttünk ez a könyv Amerika szociális és gazdasági életét, leleplezve Amerika igazi arcát. Az amerikai gettóból indul útjára a hőse és mégse zsidó regény. Hanem regénye az első amerikai generációnak. Összintébb és maróbb Upton Sinclair írásainál is.

A „Kulturkrónik” rovatban Czákó Ambró Assisi Szent Ferencről ír október harmadiki, húszéves évfordulója alkalmából, Földes Sándor az „Emberirodalom” jelszavát veszi éles kritiká alá, Sinkó Ervin pedig korunknak az engemika problémájába rejtőzködő hipokrizisét leplezi le. Lakator Imre részletesen ismerteti Világpolitikai problémák cím alatt a Földközi

tengerért folyó küzdelmet. A „szemle” rovat hozza Hoeflich igen érdekes cikkét a pánázsiai cionizmusról, Upton Sinclair bátor írását a művészt és művészet osztályhelyzetéről, ismerteti Ugo Ojetti politikai regényét az olasz fascizmusról, M. Bucke sajtóságos könyvét a Kozmikus tudatról, Emil Ludwig új Goethe-biográfiáját és Olosz Lajos költészetét új könyve alkalmából.

A „Korunk” havonta jelenik meg 80 oldalon. Előfizetési ára fél évre 360 Lei, negyed évre 200 lei. Mutatványszámot ingyen küld a kiadó hivatal (Cluj—Kolozsvar Str. Regala 47.)

NYILTTÉR.)*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik feledhetetlen leányom temetésén résztvettek és fájdalmunkban osztoztak, ez uton fogadják köszönetünket.

Özv. **Cziffra Mihályné**
és családja.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik Árpád testvérem szerencsétlen elhalálozása alkalmából részvételüket nyilvánították és a temetésen résztvettek, ez uton fogadják köszönetünket.

A gyászoló **Sándor-család** nevében
Sándor Nándor.

Uránia-mozgó hirei.

Okt. 20—21-én, szerdán és csütörtökön

A tokiói szirén

japán film, mely a csodás szigetország minden báját, szépségét varázsolja eléünk s hol a film-mese izalmát a japán évezredes kulturán kifinomodott színészek játéka a végtelenségig fokozza. E film mindenütt tulfutott osztatlan elismerést váltott ki.

Az okt. 23-iki, szombati előadás, Medgyaszay Vilma chanson-estélye miatt elmarad. 24-én, vasárnap,

Contessa Donelly.

Főszerepben Henny Porten. A szépséges filmdiva neve a film minőségét illetőleg nem tévesztheti meg a közönséget, a főúri légkörben lejátszódó darab az idény legjobbjai közt foglal helyet.

Kiadó lap tulajdonos: Puskás J. István.
Minden cikkért írója felel.

A közönség tudomására.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű gazdaközönséget, hogy

TRAKTOROM

a cséplőszekrényrel f. hó 9-én megérkezett és a cséplést azonnal meg is kezdette.

A sor rendbetarthatásáért kérem a gazdálkodó urakat, kik a gépemet igénybe óhajtják venni, hogy azt szíveskedjenek előjegyeztetni, valamint a Traktorral leendő őszi szántásra előjegyzéseket már most elfogadok.

Szíves pártfogásukat kérve, maradok

tisztelettel

Matta Lajos.

Női kalapok

filcek és modell-báronyok szép választékban

Sántha Máriánál

Gyergyószentmiklós, Fogarassy-u. 21. sz.
Elemi fiúiskola.

Alakítások izlésesen és gyárilag készülnek. 3—3

Nyomatott Kahan I. könyvnyomdájában Gheorgheni—Gyergyószentmiklóson.

Legujabban megjelent

román, magyar, német és francia szövegű

zeneművek

KAHAN

könyv és papírkereskedésben kaphatók.

Moravetz-féle zeneművek bizománya.

Nr. 317—1926. port.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul portărel aduc la cunoștință publică în senzul legii articolul LX. din 1881 §. 102 respective LXI. din 1908 § 19, cumcă lucrurile următoare, ș. a.: 1. casă de bani de fier, 1 ladă de fier, 1 aparat telefonic, 1 dulap de arhivă, 2 birouri de brad, 1 casata de fier, 6 mase de birou 1 orologiei de parete 6 scaune care în urma deciziei Nr. C. 319 din anul 1923 al Tribunalului Mercurea Ciuc s'au executat în Gheorgheni în favorul executor Ferenczy Árpád repr prin avocat Dr. László Desideriu împotriva executorilor locuitori din Bucureșt pentru încassarea capitalului de 655 Lei și acces. prin execuție de acoperire și cari s'au prețuit în 7360 Lei se vor vinde prin licitație publică.

Pentru efeptuirea acestei licitațiuni, pe baza deciziei Nr. G. 4437—1925 al judecătorei de ocol Gheorgheni se fixează terminul pe 21 Octombrie anul 1926 la orele 3 p. m. în Gheorgheni Strada Regele Ferdinand și toți care au voie de a cumpăra, sunt invitați prin acest edict cu observarea acea, că lucrurile susamintite vor fi vândute în senzul legii LX. din 1881 § 107 și 108 celor cari dau mai mult pe, lângă solvirea în bani gata și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Pretenziunea care e de încassat, face 665 Lei capital, dobânzile cu 5% socotind din 27 Iulie 1923, iar spesele până acum stabilite de 4864.

Intrucât mobilele cari ajung la licitație ar fi fost executate și de alții și aceștia și-ar fi câștigat dreptul de acoperire, licitația prezentă este ordonată și în favorul acestora în senzul articolului XLI. din 1908 § 20.

Gheorgheni, la 20 Octom. 1926.

A. Lőrincz,
portărel.

Zamatos izü

fajalmák és körték

vékánként kaphatók Fürdő-utca 8. sz. alatt

Vad Gergelynél.

Tanulónak

fűszer- és bőrzületbe két fiut felvesz

Biró Ferenc

kereskedő Gheorgheni. 3—3

Halló! BENZIN! Halló!

Értesítjük az igen tisztelt cséplőgép és autótulajdonosokat, hogy Csikszeredában,

„Petroi”
név alatt

benzin és petróleum nagyraktárt

létesítettünk. Nehéz benzin per kg. L 850, autóbenzin L 1150 kg. ként a vasutálom más mellett. Szíves megrendeléseket kér:

„Petroi.”

3—1